

TRENDS IN ROMANIAN MEDIATIC LANGUAGE

Mihaela Mureșan, Assist. Prof., PhD, Babeș-Bolyai University of Cluj-Napoca

Abstract: The essence of language is to change in time. The borrowings from other languages, the internal changes and their correct use are everything that matters in this case. We can see that the media promotes the language the most, as it is aware of its tendencies and can influence it every day, along with its speakers.

The journalistic language represents a special discourse, because it is, at the same time, controversial and fascinating.

The Anglicisms invasion represents a feature of the current mediatic language. But for its disadvantages due to the borrowings from other languages, leading to illiterate ways of expression, the advantages are big enough: the public receiver is attracted by this linguistic fashion, perceiving the press language as being a familiar one, extremely accessible.

Also, the mediatic language contains a rich array of slang words and phrases. Slang is a universal fact of culture, and it represents the opposition of normative (literary) language. Slang can be represented as a cultural phenomenon, being a part of our culture.

The study emphasizes the main trends of the contemporary written press, following the evolution of the language approached in several publications. The study underlines not only the tendencies in journalistic language, but also the real aspects regarding the general language evolution, aspects imposed by common speakers and by trend.

Keywords: mediatic language, journalistic language, linguistic fashion.

În ultimii ani, limba română este utilizată în presa scrisă sub toate registrele ei lingvistice, de la folosirea cuvintelor „populare” (pentru a scoate în evidență anumite lucruri), la cuvinte mai „elevate”, inclusiv la anglicisme. Limbajul folosit de presa scrisă din România este unul „colorat”, care trece foarte repede de la cuvinte simple la cuvinte care solicită anumite cunoștințe. După cum am putut observa, textele de presă tind să fie lungi și să jongleze cu cât mai multe cuvinte, provenind din toate sferile limbii. Nu se mai ține cont de folosirea unui limbaj ușor, fără încărcătură stilistică, pentru că tocmai aceste lucruri fac articolul mai interesant. Libertatea de exprimare este un drept introdus în România abia după 1989. Începând de atunci, această exprimare tinde să ajungă la extrem. Este adevărat că, în zilele noastre, jurnaliștii pot să scrie abordând propria stilistică sau utilizând principii „nescrise”, care contravin normelor aflate în vigoare.

Când vorbim despre principii de conturare a limbii, ne putem da seama și de diferențele dintre norma gramaticală și uzul acesteia. „Codul prevede că viitorul format cu *o să* păstrează acest auxiliar invariabil, iar în texte apare de cele mai multe ori , forma *or să*, la plural, persoana a III-a (ei or să meargă)” (Gruică, 2006, p.11). În cod se face referire și la repetarea negației, a pronumelui dublant sau a auxiliarului temporal sau modal. Există, de asemenea, multe cuvinte care, în mod normal, definesc anumite lucruri, iar în utilizare se schimbă total (exemplul cuvântului „rahat”). Conform lingvistului Gligor Gruică, mai sunt probleme de limbă, cum ar fi *șabloane eronate, anacoluturi, unicitatea negativă*. De asemenea, o altă problemă a limbajului românesc este dată și de *scrierea numelui*. Nu există

o reglementare care să spună în vreun fel cum se folosește corect: *nume+ prenume* sau *prenume+nume*. De aici, apare și problema în care se utilizează aceste structuri nominale, creându-se haos în exprimare. În ceea ce privește „puritatea limbajului”, dicționarele noastre nu au în conținutul lor cuvinte obscene sau indecente, dar, totuși, în ziare apar mereu asemenea expresii.

Punctând folosirea *anglicismelor* sau *americanizarea exprimării*, nu ne referim la un fenomen național sau european, ci la unul internațional, toate acestea fiind dezvoltate și cu ajutorul industriei cinematografice. Motivele pentru care aceste cuvinte sunt folosite în limbă sunt foarte diverse, începând de la o *modă lingvistică*, până la *necesitatea* de a introduce anumiți termeni care nu au corespondenți în limba română. Având în vedere că jurnalistul este un formator de opinie, el poate avea o influență mare în ceea ce privește americanizarea exprimării tuturor cetățenilor. De asemenea, este necesar ca un jurnalist să știe ce cuvinte folosește și mai ales să le folosească corect. Există anumite greșeli pe care jurnaliștii le fac în mod repetat: *hipercorectitudinea* (Gruiță, 2006, p.16) – jurnalistul cunoaște limba engleză și este tentat să scrie cuvintele ca în engleză, deși s-a făcut adaptarea fonetică pentru ele (ex. *clown-clovn*); *greșeala jurnalistului neanglofon*: exprimă variante inculte, pronunțând cuvintele exact cum se scriu (ex. [*team*], [*bodyguard*]); *alcătuirea de pleonasm*: *hobby preferat*, *happy-end fericit*, *hit de succes* etc.; *folosirea în exces a unor anglicisme* - acest lucru este evident când deja în limba română avem un corespondent al termenului, dar jurnalistul preferă să îl repete (ex. *team*, *freezer*, *live*, *party*).

Din perspectiva normei lingvistice actuale, *acordul* reprezintă un “procedeu fundamental (de natură morfologică), de realizare a raportului de inerență, singurul care asigură unui lanț de cuvinte calitatea de propoziție (organizată, deci analizabilă): potrivire formală, în anumite categorii gramaticale a predicatului cu cuvântul sau grupul de cuvinte cu funcție de subiect” (Pușcariu, 1994, p.37). Acordul este o „expresie gramaticală care stabilește concordanța (în persoană, număr, gen sau caz) a formei cuvintelor între care există raporturi sintactice” (DEX, 1998, p.8). Acesta reprezintă baza gramaticii din orice limbă deoarece, fără el, nu ar fi cuvinte bine legate între ele care pot să transmită un mesaj. Indiferent de limba în care ne exprimăm, acordul este prezent. În momentul în care învățăm o limbă nouă, cum ar fi engleza (dacă s-a făcut referire și la ea), după ce învățăm câteva cuvinte, trebuie să știm cum să le legăm între ele, pentru ca interlocutorul să ne înțeleagă.

Acordul presupune, exprimând lucrurile cât mai simplu, prezența unor corespondențe formale între două (sau mai multe cuvinte) între care se stabilește o relație de dependență, de obicei, în cadrul unui enunț. În limba română există trei tipuri de acord care sunt mereu în opoziție și care, în unele cazuri, impun dificultăți jurnaliștilor. Astfel, există :

1.*Acordul gramatical/după formă*: constă în potrivirea formală a doi termeni pe baza categoriilor gramaticale comune.

2.*Acordul după înțeles/după conținut/logic*: constă în modificarea formei predicatului după sensul subiectului și nu după forma gramaticală a acestuia; de obicei, acesta se realizează în prezența unui subiect exprimat printr-un substantiv colectiv incomplet (ex. *o mulțime*, *o sumedenie*, *majoritatea* etc.). 3. *Acordul prin atracție*: constă în modificare formei predicatului după elementul aflat în imediata lui apropiere și nu după forma subiectului. Principala particularitate o reprezintă, în acordul predicatului cu subiectul multiplu, faptul că

predicatul se acordă numai cu primul subiect, acordul gramatical, prin urmare, nerealizându-se (ex. *Se crucea mama și tata...*).

În contradicțiile dintre *acordul gramatical* și *cel după înțeles*, există câteva repere care ne pot oferi indicii în legătură cu acordul pe care trebuie să îl folosim. De exemplu, când avem în construcția propoziției cuvine ca: *o mulțime, o parte, un sfert, o jumătate*, este preferată utilizarea *acordului după înțeles*. Un exemplu concret îl oferă lingvistul Gligor Gruică (1994, p. 45): „Autobuzul era plin de călători. Majoritatea **stătea** în picioare sau Majoritatea **stăteau** în picioare?”. Pentru alegerea tipului de acord care se folosește în mod corect în această exprimare, autorul a reformulat propozițiile propuse anterior, punând de această dată predicate nominale, în locul celor verbale: „Majoritatea **era** copii sau Majoritatea **erau** copii?”. În acest mod, se vede foarte clar că varianta corectă este a doua. De asemenea, substantivul feminin „majoritate” poate fi integrat și într-o propoziție în care acordul corect este cel gramatical. În acest caz, „majoritate” are sensul de „o parte, o bucată”(ex. *Majoritatea studențimii s-a pregătit pentru examen.*).

În presa contemporană se pune foarte mult accentul pe acordul gramatical, deoarece este considerat a fi cel mai important. Nu există anumite reguli pe care fiecare redacție să le respecte în ceea ce privește folosirea acordurilor. Multe ziare își concep articolele după cum sună mai bine, încercând să nu scoată în evidență greșeli de exprimare majoră. Pentru cei mai mulți dintre vorbitori, *dezacordul* este reprezentat exclusiv prin construcții de tipul „oamenii este buni”, „românii e deștepti”, „aici se vinde ziare și reviste” etc., deci situații defectuoase de comunicare, întrucât nu satisfac regulile acordului dintre subiect și predicat. Însă *acordul* constituie și o importantă modalitate de exprimare a relațiilor dintre diferitele cuvinte alcătuitoare ale enunțurilor.

Exprimarea lingvistică a politeții reflectă faptul că fiecare dintre noi trebuie să respecte un cod lingvistic care denotă o atitudine binevoitoare, potrivit buneicuvinițe. *Politețea* este exprimată prin substantive, pronume, verbe, adjective sau exprimare grafică. *Substantivele de politețe* se clasifică în felul următor:

a) Anumite forme folosite în mediul familiar/rural (arată respectul, simpatia). *Politețea populară* se exprimă prin substantive precum: *bade, bădiță, nene, neică, nea, moș, unchi, nană, lele, mătușă, tușă* etc.. *Politețea care exprimă grade de rudenie* se exprimă prin substantive precum : *tanti, nenea*.

b) *Politețea standard* este exprimată prin substantive standard, precum: *domn, doamnă, domnișor, domnișoară*. Cuvintele cu cea mai mare utilizare din această categorie sunt *domn și doamnă*, deoarece exprimă politețea în orice situație. *Domnișor* mai este încă folosit în mediul rural, iar *domnișoară* este utilizat cu sensul de femeie necăsătorită.

c) *Politețea protocolară* este dată de exprimări precum: - *Măria Ta, Măria Voastră, Majestatea Ta, Excelența Sa, Înălțimea Voastră, Sire, Alteță, Înaltpreasfințit, Preafericit* etc.

În limba română se remarcă o dificultate în ceea ce privește utilizarea *numelui*, deoarece încă există dubii în folosire. De regulă, se spune întâi prenumele și apoi numele, iar varianta *nume + prenume* este utilizată numai în cataloage sau bibliografii.

Nu există o definiție legală a *numelui*, dar, prin reglementarea structurii, dobândirii, modificării și a schimbării acestuia, legea oferă elementele necesare definirii sale. Pe baza acestor elemente, în literatura juridică au fost propuse mai multe definiții ale *numelui*, dintre

care o reținem pe cea conform căreia numele este „*acel atribut al persoanei fizice care constă în dreptul omului de a fi individualizat, în familie și în societate, prin cuvintele stabilite, în condițiile legii, cu această semnificație.*” (Beleiu, 1998, p.43). În presa contemporană se respectă formula de *prenume-nume*, dar în titluri se păstrează numai numele pentru a atrage privirile și pentru a sublinia despre cine este vorba.

Atât lingviștii, cât și vorbitorii de rând admit că limba presupune (alături de un număr de cuvinte) un ansamblu de reguli, a căror aplicare conduce la realizarea comunicării, și că încălcarea acestor reguli constituie sursa greșelilor. Aceste reguli trebuie urmate. Limba e un fenomen foarte complex, un fenomen susceptibil de evoluție, de schimbare.

Bibliografie:

- Avram, Mioara, 1997, *Anglicisme în limba română*, Editura Academiei Române, București.
- Beleiu, Gheorghe, 1998, *Drept Civil Român*, Editura Șansa, București.
- Coșeriu, Eugen, 1997, *Sincronie, diacronie și istorie*, Editura Enciclopedică, București.
- Coteanu, Ion, 1982, *Gramatica de bază a limbii române*, Editura Albatros, București.
- DEX, 1998, (coord. Ion Coteanu), Editura Univers Enciclopedic, București.
- Dindelegan Pană, Gabriela, 2004, *Tradiție și inovație în studiul limbii române*, Editura Universității, București.
- Dimitrescu, Florica, 1997, *Dicționar de cuvinte recente*, Editura Logos, București.
- Dindelegan Pană, Gabriela, 2003, *Aspecte ale dinamicii limbii române actuale*, Vol. II, Editura Universității din București, București.
- Gruică, Gligor, 2007, *Gramatică normativă*, Editura Paralela 45, Pitești.
- Gruică, Gligor, 2006, *Moda lingvistică 2007*, Editura Paralela 45, Pitești.
- Manea, Constantin, 2004, *Structura etimologică a vocabularului neologic (cu specială referire la anglicismele din limba română)*, Editura Universității din Pitești, Pitești.
- Pușcariu, Sextil, 1976, *Limba română. I. Privire generală*, Editura Minerva, București.
- Pușcariu, Sextil, 1994, *Limba română*, vol. II, *Rostirea*, Editura Academiei Române, București.
- Rad, Ilie, 2007, *Stil și limbaj în mass-media din România*, Editura Polirom, Iași.
- Rad, Ilie, 2004, *Schimbări în Europa, schimbări în mass-media*, Editura Limes, Cluj-Napoca.
- Rad, Ilie, 1999, *Stilistică și mass-media*, Editura Excelsior, Cluj-Napoca.
- Stoichițoiu-Ichim, Adriana, 2008, *Vocabularul limbii române actuale*, Editura All, București.